

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS

SIVE

BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,

OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD USQUE INNOCENTII III TEMPORA
FLORUERUNT;

RECUSIO CHRONOLOGICA OMNIUM QUÆ
EXISTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER DUODECIM
PRIORA ECCLESIAE SÆCULA,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM
DELIGENTER CASTIGATA;

DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS LECTIONIBUSQUE VARIANTIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA;

OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS
DETECTIS, AUCTA;

INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TONOS, SIVE AUCTORES ALICUIUS MOMENTI
SUBSEQUENTIBUS, DONATA;

CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM
DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA;

OPERIBUS CUM DUBIIS TEM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM
ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUOBUS INDICIBUS GENERALIBUS LOCUPLETATA: ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUAM
UNUSQUISQUE PATRUM IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO
SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBIVIUM QUINAM PATRES ET IN
QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ
TEXTUS COMMENTATI SINT.

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR: CHARACTERUM NITIDITAS
CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM BECATORUM TEM VARIETAS
TEM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIMQUE IN TOTO OPERIS DECURSU CONSTANTER
SIMILIS. PRETII EXIGUITAS, PRESENTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA,
SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLEC SPARSORUM, PRIMUM
AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS AD OMNES ÆTATES, LOCUS, LINGUAS
FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES PRIMA,

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIAE LATINÆ
A TERTULLIANO AD GREGORIUM MAGNUM.

ACCURANTE J.-P. MIGNE, *Cursuum Completorum IN SINGULOS SCIENTIÆ
ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.*

PATROLOGIÆ TOMUS I.

CASSIANUS, VIGILIUS DIACONUS, FASTIDIUS, POSSIDIUS, S. COELESTINUS I PAPA
ANTONINUS HONORATUS, S. XYSTUS III PAPA, S. VINCENTIUS LIRINENSIS,
S. EUCHERIUS, S. HILARIUS ARELATENSIS, ETC.

HORUM TOMUS UNICUS. — CASSIANI TOMUS POSTERIOR.

PARISIIS, VENIT APUD EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, PRÈS LA BARRIÈRE D'ENFER,
CÔTÉ PETIT-MONTROUGE,

1846.

SANCTI EUCHERII
LUGDUNENSIS EPISCOPI
INSTRUCTIONUM
AD SALONIUM
LIBRI DUO.

LIBER PRIMUS.

PRÆFATIO AD SALONIUM.

Sæpe a me requisitis multarum rerum absolutio-
nem, quæ in divinis voluminibus interpretem po-
stulant; colligam, prout redierint in memoriam,
quæ a te, mi Saloni, studio cognoscendi sedulo
copioseque prolata sunt, atque eis non ex meo
ingenio, sed ex illustrium doctorum judicio,
neque ex propriis temeritate, sed ex aliorum
auctoritate respondeam, consecretans, non tam elo-
qui exsultantis ambitum quam necessariæ brevi-
tatis modum. Sic enim et innumeris satisfieri in-
quisitionibus tuis poterit, et mihi insuper liberum erit
aliqua extrinsecus quæ cognitioni tuæ utilia arbi-
trabor inserere, ut est et illud, Quid significet Al-
leluia, Diapsalma, Amen; quid sit Cidaris, Ephod,
Sielus et cætera: quæ vel in sacris libris frequen-
tata, vel maxime in Ecclesiæ usû posita, interpre-
tationem requirunt. Hæc cum se legentibus per
totum Scripturarum corpus crebro offerant, non abs-
re existimavi ea tibi cum significationibus suis in
opere hoc quasi conservata ostendere. Dignum nam-
que est quæcumque cura mea ingenium tuum repa-
rari, qui vixdum decem nates annos æreum in-
gressus, inter illas sanctorum manus non solum im-
butus, verum etiam enutritus sis ab Honorato patre,
illo, inquam, primum insularum, postea etiam Eccle-
siarum magistro; cum te illic beatissimi Hilarii
tunc insulani thronis, sed jam nunc summi Pontifi-
cis, doctrina formaret per omnes spiritualium re-
rum disciplinas, ad hoc etiam te postea consum-
mantibus sanctis viris Salviano atque Vincentio,
eloquentia pariter sapientiaque præ eminentibus. His
igitur tot ac talibus usus magistris, ex me quoque
minimo omnium audies quæ sciscitatus es. In quibus
jam nunc et interrogantem te, et me respondentem
recognosce. Vale in Christo.

CAPUT PRIMUM.

De Questionibus difficilioribus veteris Testamenti.

IN GENESI.

Interrogatio. Quibus Scripturarum testimoniis Tri-
unitas approbatur?

Responsio. Multifariam et multis id quidem si-
gnificationibus per omnia fere sacra volumina de-
claratum manifestatumque diffunditur; sed nos bre-
viter hoc in ipso statim divinarum Scripturarum

A demonstramus exordia. *In principio, inquit, fecit
Deus cælum et terram. Et infra: Et spiritus Dei fere-
batur super aquas (Gen. 1, 2). In principio, hoc est,
in Filio, quia per Filium fecit Deus Pater cælum et
terram. Cui et illud a Patre dicitur: Faciamus ho-
minem ad imaginem et similitudinem nostram (Gen.
1, 26). Omnia enim per Filium operatus est: Quia
omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est
nihil (Joan. 1, 5). Ferebatur autem super aquas spiri-
tus Dei (Gen. 1, 2), utique sanctus. Ecce habes et
Deum Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum.
Item aliud: Verbo Domini cæli firmati sunt, et spiritu
oris ejus omnis virtus eorum (Psal. xxxiii, 6). Ecce
Deum, et verbum quod est Filius, et Spiritum ejus
sanctum. Item in Evangelio: Ite, baptizate omnes
gentes, in nomine Patris, Filii et Spiritus sancti
(Matth. xxviii, 20). Sed Pater ingenuus, Filius geni-
tus, Spiritus sanctus nec genitus nec ingenuus. Ne
si ingenuum dixerimus, duos Patres dicere videa-
mur; et si genitum, duos filios; sed potius qui ex
Patre et Filio procedat, velut quedam Patris Filii-
que concordia. Neque apud nos potest sine Spiritu
sancto iusta esse concordia. Idem Spiritus et chari-
tas et donum Dei dicitur. Idem et divisor est gratia-
rum (I Cor. xii, 4). Ergo Pater ex quo omnia, Filius
per quem omnia, Spiritus sanctus in quo omnia;
sicut et Apostolus dicit: Quoniam ex ipso et per
ipsum et in ipso sunt omnia, ipsi gloria in sæcula sæ-
culorum (Rom. xi, 36).*

Int. Spiritus Dei quomodo ferebatur super aquas?

C *Resp.* Non pervagatione, sed potestate dum crea-
turæ suæ supereminet regentis imperio.

Int. Aquas ubi legimus a Deo factas?

Resp. Etæi factas eas in exordio creaturarum non
evidenter divini lectionis textus expressit, a Deo
tamen factæ sunt. Nam et aliquanta alia quæ non
scribantur, quomodo de cæteris intelligantur, ostendit.
Sicut et Apostoli baptizati intelligendi sunt
cum baptizatos eos non penitus manifestet apertior
Scripturarum significantia. Licet quidam hoc intelli-
gi illo volunt testimonio quod Salvator dicit: Qui
lotus est, non indiget ut laetetur (Joan. xiii, 10). Et ta-
men de aquis a Deo factis illud nos aliquatenus in-
struere testimonium potest quod dicitur: Separantur
aquæ in congregationem unam, et apparent arida (Gen.
1, 9); quia scilicet non præciperet ut aquæ a terra

Sunt qui magis transcensum, vel transitum ex hoc appellatum affirmant, quod eadem nocte Dominus per Ægyptum transierit, cum Ægyptiorum primogenita cuncta percussit (Exod. xiii, 15). Pentecoste, quinquagesima, Græcum est. Hujus quinquagesimæ figuram annus jubileus gessit, quique nunc iterum futuræ repromissionis æternam requiem præfiguratur. Scenopegia, cum tabernacula a Judæis signentur, ob memoriam tabernaculorum. *Σκηνή* enim Græce tabernaculum dicitur. Hæc Judæorum solemnitas Septembri mense celebratur. Encenia, novæ ædificationis observatio vel dedicatio. *Ἐκέννη* namque in Græca lingua novum significat. Ergo in hac solemnitate Judæi Octobri mense dedicationis templi colebant diem. Epiphania, Græcum est, quod significat apparitio, vel ostensio: sive quod eadem die Dominus et Salvator noster in baptismo suo populis fuerit ostensus; sive quod stella magis; sive quod primo signo Domini aqua in vinum versa tunc apparuerit. Neomenia, hoc est, quod apud nos kalendæ. Sed quia apud Hebræos secundum lunæ cursus menses supputantur, et *Μενα* Græce luna appellatur, idcirco neomenia nova luna accipi potest. Parasceve, præparatio, Græcum est. Parasceve enim sexta sabbati appellatur. Hinc vero præparatio dicitur, quod a Judæis eadem die quæ in sabbato sunt necessaria, præparentur. Sabbatum, requies, Hebræum est. Idcirco autem requies, quod in eadem die Dominus ab opere, perfectis omnibus absolutisque requievit.

CAPUT IX.

De idolis.

Idola, simulacra, Græcum est. *Beelphegor*, quod interpretatur simulacrum ignominie, idolum est Moab. Hunc Latini *Priapum* appellant. *Beel*, quod interpretatur, vetustas, idolum est Babylonium. Fuit vero hic idem *Belus* pater *Nini* regis Assyriorum. *Adramelech*, idolum Assyriorum, quod etiam Samaritæ coluerunt. *Astarten*, quod in Latinum solet factura superflus, idolum Sydoniorum dicunt. *Beelzebub*, interpretatur vir muscarum, Diabolus, deorsum fluens; Græce vero criminator dicitur. *Satan*, in Latinum sonat adversarius, sive transgressor. *Syræna*, in *Isaia*, *dæmones*, aut *dræcones* magni, cristati pariter ac volantes, ut a quibusdam putatur.

Ulula, in *Isaia*, ab omni translatione nomine ipso Hebræo *him* appellantur. Septuaginta tantum interpretes pro his onocentauros in translatione posuerunt. Sunt qui *ululas* putent aves esse nocturnas, ab ululatu vocis quem efferunt, quas vulgo *cavannos* dicunt. *Lamia*, genus monstri, ut quidam affirmant. *Pilosi*, in *Isaia*, genera dæmonum. Hos nonnulli etiam doctissimorum incubones, vel *satyros*, aut quosdam silvestres homines putaverunt.

CAPUT X.

De vestibus.

Ephod, vestis sacerdotalis, quæ superindumentum vel superhumeralis appellatur. Est autem velut in

caracelle modum, sed sine encullo. Cujus vestimenti duo sunt genera, unum lineum et simplex, quod sacerdotes habebant; aliud diversis coloribus de auro, purpura, et bysso, hyacintho, gemmisque contextum, quo soli pontifices utebantur. Poderis, sacerdotalis linea corpori penitus astricta, eademque tabris, unde et *poderis* appellata: hæc et *subucula* dicitur. *Logion*, quod et rationale, pannus exiguus, ex gemmis, auro coloribusque variis, qui superhumerali contra pectus pontificis annexebatur.

Cidaris, pileus sacerdotalis ex bysso. Hunc Græci et nostri *tiaram*, quidam etiam *mitram* vocant. *Petalum*, aurea lamina in fronte pontificis, quæ Dei nomen illud ineffabile tetragrammaton, quatuor litteris Hebræis gerebat scriptum. *Penula*, in Apostolo, B Latinum est. Est autem quasi lacerna descendentibus clavis. *Baddim*, in Daniele, vestes lineæ, quibus feminalia, ut arbitror, significantur. *Badenim* apud Hebræos linum dicitur: unde et in quibusdam locis legitur, *Ephod bad*, hoc est, *ephod* lineum; non autem *Ephod barad*, ut quidam corrupte legunt. *Diplois*, in Regum libris, *sagum*, vel *chlamis*, ἀπὸ τῶ δειπλοῦ, quod duplicetur: et omne indumentum quo dupliciter ambimur, *diplois* appellari potest. *Melotæ*, in Regum libro, *pellis simplex*, qua monachi Ægyptii etiam nunc utuntur, ex uno latere dependens. *Theristrum*, in Genesi, apud Arabes, genus pallii mullebris. *Periscalides*, in *Isaia*, ut quidam dicunt, apud feminas crorum ornamenta.

CAPUT XI

De avibus vel volatilibus.

Pelicanus, avis parva, quæ solitudine delectatur. Est et aliud pelicanorum genus in Nilo, pene cygnis simile, nisi quod paulo majores sunt. Quidam ita et *onocrotalos* vocant. *Nycticorax*, noctuus; multi *huronem* esse contendunt. Sunt etiam qui asserunt esse Orientalem avem, quæ nocturnus corvus appellatur. *Ibis*, in Pentatecho, avis Ægyptia obscenitate oris immunda, quo alvum purgare consuevit. *Herodius*, in psalmo (Ps. ciii, 17), ardea a quibusdam putatur. *Larus*, in Pentatecho (Lev. xi, 16; Deut. xiv, 15), *gaviam* significat.

Cænomyia, non musca canina, ut quidam putant, in psalmo (Ps. lxxvii, civ), accipienda est, sed musca omnimoda: et ideo non per *y* Græcam litteram, sed per diptongon *œ* scribi debet (Deut. xiv, 15). *Ciniphes*, *culicem* genus est aculeis permolestum.

CAPUT XII.

De bestiis vel reptilibus.

Rhinoceron, fera terribilis, gemina in naribus gestans cornua. *Monoceron*, in psalmo, unicornis appellatur. *Tragelaphus*, in Deuteron. *plioceros*, id est, cornibus latis. *Erinacii*, *chirogrilli* nuncupantur, prope magnitudine mediocrium cuniculorum, de cavernis petrarum procedentes gregatim; in eremo quæ est contra mare Mortuum, desascuntur. *Hericii*, qui et *echini* dicuntur, ita spinoso defen-

dantur tegmine, ut nec contingi quidem possint. **A** Grachus, in psalmo (Ps. LXXVII, CIV), locustæ quæ nondum volant, quam vulgo olham vocant.

CAPUT XIII.

De ponderibus.

Talentum, est pondo LXII, quod faciunt LXXX libras Atticæ. Mina, est libra una, et semuncia. Talentum habet minas LX. Mina Græcæ, Latine mina dicitur. Drachma habet scrupula [At. scrupula] tria. Didrachma, drachmæ duæ sunt. Unde miror quomodo in libro Hebraicarum Questionum semuncia scribatur. Stater, est nummus habens (ut quidam affirmant) unciam unam; id est, aureos sex; ut alii putant, tres. In Evangelio enim pro duobus didrachmis stater datur. Sicel, qui in Latina lingua corrupte siclus dicitur, ut in Questionibus superscriptis indicatur, uncia pondus habet, ut alibi scriptum reperi, scrupula [At. scrupula] decem: quod et ipse arbitror. Nam siclus ipse, vel sicel, de propinquitate ponderis quasi siciliensis sonat. Obolus est scrupulum dimidium, quod facit siliquas tres; in Ezechiele. Siclus autem XX obolos habet.

CAPUT XIV.

De mensuris.

Corus, est modii xxx. Batus, amphora una; id est modii tres. Cadus, Græca amphora est, habet urnas tres. Ephî, sive opha, modii tres. Ephî idem mensuræ habet in aridis, quod in liquidis batus. Metreta una, ut quidam dicunt, habet sextarios centum. Mensura autem Græcæ μέτρον dicitur, unde metreta appellatur. Notandum vero, quod mensura Hebræorum nomen est, Artabæ in Isaia, Ægyptiorum mensuræ, quæ tres faciunt modios x. Sata idem sunt quod ephî, id est modii tres. Gomor mensura est Attica, habens (ut quidam opinantur) chænicæ tres, id est sextarios XII. Alii gomor dicunt paulo minus a sextariis quinque: quod etiam ipse sequor, eo quod gomor sit decima pars ephî. Nebel quidam putant modios tres. Sextarius est dimidium cotylæ in liquidis specie. Cotyla, hemina est. In Ezechiele, Decem, inquit, cotylæ sunt gomor.

CAPUT XV.

De Græcis nominibus.

Accipe nunc cæterorum nominum significationes, quæ Ecclesiæ ore celebrata in sermonem nostrum **D** convertuntur ex Græco, Theos, Deus. Theos autem, ut quorundam opinio habet, ἀπό τοῦ θεόπου, id est,

a spectando, id est omnia prospiciendo. Homousion, unius substantiæ. Homoeusion, similis substantiæ. Christus, unctus. Paracletus, consolator, sive advocatus. Hagios, sanctus. Angelus, nuntius. Thronus, sedes vel solium. Apostolus, missus, ideo quod a Domino ad evangelizandum missi sunt. Propheta, prædictor. Martyres, testes. Episcopus, superinspector; et ideo propheta ait: Speculatorem te posui domus Israel. Presbyter, senior. Diaconus, minister. Clerus, sors. Ecclesia, vocatio vel collectio. Catholica, universalis, ἀπό τοῦ καθόλου, quod est secundum totum.

Synagoga, conventus, vel congregatio. Ethnicus; gentilis. Hypocrita, simulator. Hæresis, secta. Monachus, solitarius. Erema, desertum. Paroecia, adiacens domus, scilicet Dei. Diocesis, gubernatio; et hoc non secundum proprietatem et potestatem verbi, sed secundum effectum. Laicus, popularis; ἀπό τοῦ λαοῦ, hoc est, a populo. Catechumenus, instructus, sive audiens. Neophytus, novella plantatio. Baptisterium, tinctorium. Holocaustum, totam combustum; ideo, quia integra hostia igni tradita consumebatur. Chrisma, unctio. Eucharistia, gratia. Symbolum, collatio, aut pactum, vel complacitum quod sit homini cum Deo. Hymnus, carmen in laudem Dei. Antiphona, vox reciproca. Pentateuchus, quinque volumina; id est, Moysi libri quinque: de quibus dicit Apostolus quinque verbis velle se in Ecclesia loqui. Exodus, exitus, vel egressus, scilicet populi Israel. Deuteronomium, secunda lex; in quo est evangelicæ legis præfiguratio. Paralipomenon, præmissorum, vel reliquorum; id est, quod historiae inibi contineantur, quæ in Regum libris prætermisæ sunt. Evangelium, bona annuntiatio, sive bonum nuntium. Apocalypsis, revelatio. Gazophylacium, divitiarum custodia, compositum de lingua Persica et Græca. Synodus, comitia, vel cætus. Canon, regula. Teuchos, volumen. Apocrypha, recondita, vel occulta. Hexapla, sexuplicia. Apologia, excusatio: unde apologeticus appellatur: vel sicut quibusdam videtur, purgatio, seu defensio. Anagoge, superior sensus. Tropologia, moralis intelligentia. Parabola, similitudo. Anacephaleosis, recapitulatio.

Habes opusculum, illi mi charissime, in omne fere Scripturarum corpus quasi quoddam intelligentiæ seminarium, quo in duobus voluminibus non parum, ut arbitror, instructionis ad edocendum te, ex rebus vultis necessariisque congressi.

RUINARTII ADMONITIO

IN PASSIONEM SANCTORUM MAURICII ET SOCIORUM EJUS, MARTYRUM.

1. Jam pridem a Laurentio Surio, sub sancti Encherii episcopi Lugdunensis nomine, edita fuerant Acta sanctorum Mauricii et sociorum ejus; sed quia ita parum sibi constarent, ut jure merito a viris eruditissimis inter falsæ et supposititiæ haberentur. Ea quoque apud Mombritium, paulo quidem emendatiora exstabant; sed ita tamen interpolata, ut Encherio Lugdunensi attribui non possent. Unde oculatiores

viri graviter ferebant, quod tam illustrium martyrum Acta germana aut deperdita fuissent, aut saltem ita depravata et vitata, ut nullam fidem apud cordatos homines mererentur. Verum hæc diu desiderata Acta reperit tandem R. P. Petrus Franciscus Chiffolius, societatis Jesu presbyter, in antiquo cod. ms. celeberrimi monasterii Jurensis, eoque in *Paulini illustrati* parte prima vulgavit; ad quam editio-